

VALTIONEUVOSTON ASETUS POLIISIN HALLINNOSTA ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Tausta

Poliisihallinnon säädettyjen virkojen kelpoisuusvaatimuksia uudistetaan. Poliisihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimustyöryhmän raportti (sisäministeriön julkaisu 9/2016) oli lausuntokierroksella 4.4–2.5.2016. Poliisihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimukseen kohdistuvat muutokset on tarkoitus toteuttaa aikataulullisesti kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa on muuttuneen poliisin alipäällystökoulutuksen vuoksi toteutettu poliisin hallinnosta annetun asetuksen muutos (358/2016). Hallituksen esitys (HE 121/2016 vp), johon sisältyvät ylimmän poliisijohdon kelpoisuusvaatimukset annettiin eduskunnalle 25.8.2016. Lain hyväksymisen jälkeen toteutetaan suurin osa poliisihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimusten muutoksista poliisin hallinnosta annetun asetuksen (158/1996) muutoksella. Lakiesitys ja asetusmuutokset, johon kuuluvat myös valtioneuvoston asetus Poliisiammattikorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen (282/2014) ja sisäministeristä annetun valtioneuvoston asetuksen (1056/2013) muuttamisesta, muodostavat kokonaisuuden.

2 Ehdotetut muutokset

Yleistä

Toisin kuin voimassaolevassa asetuksessa, jossa tiettyjen virkojen kelpoisuusvaatimukset on ilmaistu virkaryhmittäin, olisi asetuksen 16 §:ssä lueteltu erikseen kaikki ne poliisihallinnon virkanimikkeet, joihin on säädetty kelpoisuusvaatimukset.

Kelpoisuusvaatimukset ehdotetaan säädettäväksi valtionhallinnon tehtävien ja viraston organisaation kannalta keskeisiin tehtäviin. Tällaisia tehtäviä olisivat mm. keskusvirastojen ja muiden välittömästi ministeriön alaisten virastojen päällikön tehtävät. Lisäksi kelpoisuusvaatimukset säädettäisiin myös muihin tehtäviin, joihin kuuluu mahdollisuus käyttää merkittävää, välitöntä julkista valtaa tai joissa suoritettavilla päätöksillä tai toimenpiteillä muutoin on suuri vaikutus yksilön asemaan tai yhteiskunnan toimintoihin. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa poliisilaisissa tarkoitettut poliisimiehen tehtävät. Poliisimiehellä ja poliisilaitoksen ylivartijalla ja vartijalla on muun muassa kiinniotto-oikeus ja oikeus käyttää voimakeinoja.

Julkisen vallan käyttöä sisältyy eriasteisena muihinkin poliisihallinnon tehtäviin. Kuitenkin vain kaikkein huomattavinta julkisen vallan käyttöä sisältäviin tehtäviin säädettäisiin kelpoisuusvaatimukset. Tämä tarkoittaa sitä, että tiettyihin virkoihin ei enää säädettäisi kelpoisuusvaatimuksia. Näitä virkoja olisivat rikoskemistin, rikosinsinöörin ja tutkijan virat. Näissä tehtävissä tuotetaan merkittävää tietoa esitutkinnalle, mutta päätöksen tiedon käyttämisestä tekee esimiestaso eikä tehtävissä ole kyse merkittävän julkisen vallan käytöstä.

Tutkinnot, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus

Valtion virkamieslain toukokuun 2015 alussa voimaantulleen uudistuksen hallituksen esityksen perusteluissa (HE 298/2014 vp) on tarkemmin avattu mitä ylempällä korkeakoulututkinnolla, tehtävän edellyttämällä monipuolisella kokemuksella, käytännössä edelleyllä johtamistaidolla ja johtamiskokemuksella tarkoitetaan. Myös valtiovarainministeriön ohjeessa (VM/728/00.00.00/2011) "valtion ylimmän johdon valintaperusteiden määrittely" on avattu näiden valintaperusteiden sisältöä. Alla todetaan pääkohtia vaatimuksista.

Hallituksen esityksessä (HE 298/2014) virkamieslain muutoksista todetaan, että johtamistehtävissä kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto. Tämä vaatimus määrittelee ylimmältä virkamiesjohdolta vaadittavan koulutuksen tason. Sovellettaessa ylempään korkeakoulututkinnon vaatimusta otetaan huomioon asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä (464/1998), jossa säädetään eräiden ammattikorkeakoulututkintojen rinnastamisesta ylempään korkeakoulututkintoon.

Mainitun asetuksen 10 §:n mukaan kun julkiseen virkaan tai tehtävään vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, tämän kelpoisuusvaatimuksen täyttää myös tohtorin tutkinnon tai jatkotutkintoihin kuuluvan lisensiaatin tutkinnon sekä asetuksen 8 §:n 3 momentin mukaisen tutkinnon suorittanut henkilö. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja ammattikorkeakoulun jatkotutkinto tuottavat saman kelpoisuuden kuin ylempi korkeakoulututkinto. Kun julkiseen virkaan tai tehtävään vaaditaan jatkotutkintona suoritettu lisensiaatin tutkinto, tämän kelpoisuusvaatimuksen täyttää myös esimerkiksi tohtorin tutkinnon suorittanut henkilö sekä asetuksen 8 §:n 3 momentin mukaisen maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkinnon suorittanut henkilö.

Edelleen asetuksen 10 §:n mukaan kun julkiseen virkaan tai tehtävään vaaditaan korkeakoulututkinto, korkeakoulussa suoritettu tutkinto, korkeakoulun loppututkinto tai alempi korkeakoulututkinto, tämän kelpoisuusvaatimuksen täyttää henkilö, joka on suorittanut:

- 1) alemman tai ylempään korkeakoulututkinnon taikka ammattikorkeakoulututkinnon tai ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon;
- 2) lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon; tai
- 3) asetuksen 8 §:ssä tarkoitettun tutkinnon.

Poliisiammattikorkeakoulussa voi suorittaa poliisin ammattikorkeakoulututkinnon, joka on korkeakoulututkinto ja poliisin ylempään ammattikorkeakoulututkinnon, joka on ylempi korkeakoulututkinto (valtioneuvoston asetus Poliisiammattikorkeakoulusta 14 §). Poliisin hallintoasetuksen tutkintoa koskevissa kelpoisuusvaatimuksissa on mainittu myös ennen poliisin tutkintouudistusta voimassa olleita tutkintoja, jotka tuottavat kelpoisuuden virkaan.

Nykyisin poliisin hallinnosta annetun asetuksen kelpoisuusvaatimuksissa on mainittu poliisipäällystön tutkinnon lisäksi suoritettava soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, joka on sisäministeriön sekä Tampereen yliopiston ja Turun yliopiston välillä teh-

dyissä yhteistyösopimuksissa tarkoitettu hallintotieteiden tai valtiotieteiden maisterin tutkinto. Mainintaa näistä erillisistä tutkinnoista ei enää kelpoisuusvaatimusten uudistamisen jälkeen tarvittaisi. Poliisin tutkinnon lisäksi vaadittavaa korkeakoulututkintoa tai ylempi korkeakoulututkintoa ei enää yksilöitäisi kelpoisuusvaatimuksissa.

Tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus tarkoittaa työkokemusta erilaisissa tehtävissä ja eri organisaatioissa. Kokemukselle ei aseteta yksiselitteisiä mittareita, vaan vaatimuksen täyttymistä on harkittava kulloinkin täytettävänä olevan viran tehtävien kannalta. Kokemuksen tulee olla sellaista, että siitä voidaan arvioida olevan etua viran menestykselliselle hoitamiselle. Monipuolisen kokemuksen laajuus ja painoarvo arvioidaan kussakin nimittämistilanteessa erikseen. Kokemusta on voitu hankkia esimerkiksi valtion, kunnallishallinnon, yksityisen sektorin tai kansainvälisissä tehtävissä. Tavoitteena on, että henkilöllä on kokemusta useammasta kuin yhdestä tehtävästä tai organisaatiosta.

Monipuolisen kokemuksen määrä ja laatu on arvioitava täytettävänä olevan viran näkökulmasta. Tavoite kokemuksesta useammasta kuin yhdestä tehtävästä tai organisaatiosta ei tarkoita, että kokemusta tulisi ehdottomasti olla hankittuna useamman organisaation palveluksessa. Virkanimitystilanteet ja säännöksessä tarkoitetut virat ovat keskenään erilaisia ja kelpoisuusvaatimusta tehtävän edellyttämästä monipuolisesta kokemuksesta sovelletaan kussakin yksittäistapauksessa viran tehtävien ja niistä menestykselliselle viranhoidolle johtuvien edellytysten mukaan. Huomioon otettavia näkökohtia saattavat olla esimerkiksi kysymyksessä olevan toimialan laaja-alainen ja monipuolinen tuntemus sekä hyvän hallinnon käytäntöjen ja menettelytapojen tuntemus.

Käytännössä osoitettu johtamistaito voidaan hankkia muussakin kuin varsinaisessa johtamistehtävässä, kuten esimerkiksi vaativan hankkeen johtamisesta. Käytännössä osoitettu johtamistaito jaetaan kelpoisuusvaatimuksena seitsemään osa-alueeseen, joita ovat henkilöjohtaminen ja työyhteisön rakentaminen, prosessien tehokkuuden ja laadun parantaminen, toimintojen valvonta ja voimavarojen johtaminen, tulosten aikaansaaminen ja organisaation ohjaaminen, vaikuttaminen toimintaympäristössä ja muutosten johtaminen, julkishallinnon yleisiantuntemus, tehtävän edellyttämä perehtyneisyys EU-asioiden johtamiseen sekä kyky jatkuvaan kehittämiseen.

Johtamiskokemus voidaan hankkia vain todellisessa johtamis- ja esimiestehtävässä toisin kuin johtamistaito, joka voidaan hankkia esimerkiksi projektinjohtamisen kautta. Kokemus voidaan hankkia missä tahansa johtamistehtävässä, ei vain valtionhallinnossa.

Johtamiseen liittyvistä yleisistä edellytyksistä valtiovarainministeriön vuoden 2011 ohjeessa on todettu, että johtamisen tärkein tavoite on saada aikaan tuloksia. Valtionhallinnon johtajana toimiminen edellyttää myös laaja-alaista yhteiskunnallisen vaikuttavuusvaatimuksen ja poliittisen ohjauksen huomioon ottamista sekä kykyä tämän edellyttämään vuorovaikutukseen. Johtajuus ja kyky kommunikoida organisaation sisällä merkitsee kykyä välittää strateginen näkemys organisaatioon ja saada henkilöstö sitoutumaan ja toimimaan tämän näkemyksen mukaan. Johtamiselle asetettavat seuraavat yleiset vaatimukset koskevat myös valtionhallinnon johtajia:

- johtaja ymmärtää toimintaympäristön tilanteen

- johtajalla on kyky muodostaa visio ja strategia sen toteuttamiseksi
- johtaja osaa asettaa konkreettisia tavoitteita ja vastuuttaa henkilöstöä
- johtaja osaa ohjata organisaation toimimaan asetettujen tavoitteiden suuntaisesti
- johtaja parantaa jatkuvasti organisaation kykyä toteuttaa tehtäväänsä ja
- johtaja arvioi ja valvoo organisaation toimintaa.

Ylimmän virkamiesjohdon johtamisosaamisen sisältö muodostuu edellä mainituista osatekijöistä siten, että organisaation tuloksellisuus ja hyvinvointi sekä jatkuvuus ja muutos ovat tasapainossa keskenään. Tasapainon saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät sekä hyvää asioiden hallintaa että hyvää henkilöjohtamista. Valtionhallinnon johtajien valintamenettelyssä edellä mainitut tekijät ohjaavat ehdokkaiden arviointia ja tuovat perusteita heidän keskinäiseen vertailuunsa. Ohjeen mukaan tavoitteena on, että johtamisen ammattitaidon painoarvo nimitysharkinnassa kasvaa nykytilaan verrattuna.

Edelleen ohjeessa todetaan, että valtion ylimmän virkamiesjohdon eri tehtävissä on sekä yhteisiä piirteitä että erityispiirteitä, jotka vaihtelevat toimintayksikön luonteesta, toimialasta ja tehtävän organisatorisesta asemasta riippuen. Joissakin johtamistehtävissä on hallittava enemmän asianomaisen toimialan erityistietoa kuin toisessa. Viraston johtamisessa vaaditaan kykyä käytännön viranomaistehtävien organisointiin sekä johtamiseen ja toimialaan liittyvää osaamista. Valintatilanteessa on selvitettävää, millaista johtamisosaamista ja asiantuntemusta juuri kyseisessä tehtävässä tarvitaan.

Asetuksessa käytetyt perehtyneisyyden määritelmät

Niissä poliisimiesviroissa, joilla on kiinteä yhteys operatiiviseen poliisitoimeen tai operatiivisen poliisitoimen johtamiseen, ehdotetaan säädettäväksi kelpoisuusvaatimukseksi joko perehtyneisyys poliisitoimeen tai poliisikoulutus. Perehtyneisyys poliisitoimeen olisi uusi perehtyneisyyden määritelmä, jota vaadittaisiin myös ylimmäältä poliisijohdolta, jolla on muun muassa erityisiä poliisivaltuuksia. Perehtyneisyys poliisitoimeen voitaisiin saavuttaa pääasiassa poliisikoulutuksella tai poliisihallinnon viroissa. Vaikka perehtyneisyys poliisitoimeen voitaisiin saavuttaa pääasiassa poliisihallinnon tehtävissä, niin riippuen haettavana olevan viran toimenkuvasta perehtyneisyys poliisitoimeen olisi mahdollista hankkia myös muun alan työkokemuksella, esimerkiksi poliisitoimea lähellä olevien hallinnonalojen kuten syyttäjätöimen, tullin tai rajavartiolaitoksen tehtävissä.

Muissa viroissa vaadittaisiin tehtävän edellyttämää perehtyneisyyttä, koska virkojen toimenkuvat voivat vaihdella eri poliisiyksiköissä. Tehtävän edellyttämä perehtyneisyys määräytyisi täytettävänä olevan viran vaatimusten perusteella. Tehtävän edellyttämän perehtyneisyyden sisältöä avattaisiin hakuilmoituksessa.

Myös edellä kuvattua tehtävän edellyttämää monipuolista kokemusta voidaan pitää perehtyneisyyden määritelmänä.

Asetus poliisin hallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta

Kelpoisuusvaatimukset

15 §. Pykälä olisi luonteeltaan informatiivinen; siinä lueteltaisiin ne säädökset, joissa olisi jatkossa säädetty poliisihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimuksista.

Sisäministeriön poliisiosaston osastopäällikön viran kelpoisuusvaatimuksista on säädetty valtion virkamieslaissa (750/1994) ja muista sisäministeriön poliisiosaston virkojen kelpoisuusvaatimuksista sisäministeriöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1056/2013).

Poliisiylijohtajan viran kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin sekä valtion virkamieslaissa että poliisin hallinnosta annetussa laissa.

Suojelupoliisin päällikön viran kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtion virkamieslaissa.

Keskusrikospoliisin päällikön ja poliisipäällikön viran kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

Poliisiammattikorkeakoulun rehtorin viran kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin edelleen valtioneuvoston asetuksessa Poliisiammattikorkeakoulusta (282/2014). Samoin Poliisiammattikorkeakoulun yliopettajan ja opettajan kelpoisuusvaatimukset on määritelty Poliisiammattikorkeakoulusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Muista poliisihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin poliisin hallinnosta annetun asetuksen 16 §:ssä.

16 § 1 momentti

1) Poliisihallituksen poliisijohtajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito, johtamiskokemus ja perehtyneisyys poliisitoimeen. Kelpoisuusvaatimukset olisivat samat kuin Poliisihallituksen poliisiylijohtajalla, keskusrikospoliisin päälliköllä ja poliisipäälliköllä. Ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus ovat valtion virkamieslain 8 §:ssä säädettyjä valtiohallinnon ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksia. Poliisiasetuksen 2 §:n mukaan sekä Poliisihallituksen poliisiylijohtaja että poliisijohtaja ovat Poliisihallituksen ja Poliisihallituksen alaisten poliisiyksiköiden henkilöstöön kuuluvien esimiehiä. Lisäksi tehtävillä on yhteys operatiivisen poliisitoimintaan ja sen johtamiseen. Tämän vuoksi myös kelpoisuusvaatimukset olisivat yhtäläiset.

2) Poliisihallituksen lupahallintopäällikön, tiedonhallintapäällikön, asehallintopäällikön ja arpajaishallintopäällikön virkojen kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä perehtyneisyys ja käytännössä osoitettu johtamistaito. Tehtävään nimitettävältä edellytettäisiin ylempää korkeakoulututkintoa, koska virat ovat vastuualueiden esimiestehtäviä. Virkojen haltijat vastaavat tietystä poliisihallinnon osa-alueesta. Koska virkojen tehtäväalueet vaihtelevat, tehtävän

edellyttämä perehtyneisyys määräytyisi täytettävänä olevan viran vaatimusten perusteella. Tehtävässä vaadittaisiin myös käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

3) Poliisihallituksen poliisiylitarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus ja perehtyneisyys poliisitoimeen. Poliisihallituksessa poliisiylitarkastajia on sekä vastuualueen esimiehenä että asiantuntijatehtävissä. Tämän vuoksi johtamistaitoa ei asetettaisi viran kelpoisuusvaatimukseksi. Mikäli poliisiylitarkastajan tehtävä on esimiestehtävä, mainitaisiin johtamistaito eduksi luettavana tekijänä hakuilmoituksessa.

4) suojelupoliisin apulaispäällikön ja suojelupoliisin osastopäällikön viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus. Molemmat tehtävät ovat johtamistehtäviä, joiden kelpoisuusvaatimukset vastaisivat valtiovallinnon ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksia.

5) keskusrikospoliisin apulaispäällikön viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, perehtyneisyys poliisitoimeen, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Tehtävässä toimitaan keskusrikospoliisin henkilöstön esimiehenä. Apulaispäällikön rooli on operatiivinen käsittäen esitutkintaan, poliisitutkintaan sekä rikostiedusteluun liittyviä asioita ja näiden yhteensovittamista. Apulaispäällikön toimivalta ulottuu myös keskusrikospoliisin ulkopuolelle, sillä hän ratkaisee keskusrikospoliisin ohjesäännön mukaisesti Poliisihallituksen määräyksessä "Keskusrikospoliisin ja muiden poliisiyksiköiden välinen tehtäväjako sekä yhteistyö rikostorjunnassa" keskusrikospoliisille annetun oikeuden päättää yksittäistapauksina, mitkä rikosasiat keskusrikospoliisi ottaa ko. määräyksen nojalla tutkintavastuulleen vaikka rikosilmoitus olisi kirjattu paikallispoliisille. Apulaispäälliköllä on myös toimivalta siirtää keskusrikospoliisin paljastama rikos toiseen poliisiyksikköön tutkittavaksi em. määräyksen mukaisesti. Päällikön sijaisena apulaispäällikkö päättää esimerkiksi todistajansuojeluun (laki todistajansuojeluohjelmasta 88/2015) sekä valeosto- ja peitet toimintaan sekä peiteltyyn tiedonhankintaan liittyvistä asioista (poliisilaki 872/2011). Tämän vuoksi edellytettäisiin perehtyneisyyttä poliisitoimeen.

Muut kelpoisuusvaatimukset eli ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus vastaisivat valtiovallinnon ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksia.

6) keskusrikospoliisin rikosylitarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinnon tai poliisipäällystötutkinnon lisäksi suoritettu ylempi korkeakoulututkinto tai poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto, perehtyneisyys poliisitoimeen, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Rikosylitarkastajan virka on keskusrikospoliisissa osastopäällikkötasoinen (tutkintaosasto ja tiedusteluosasto) operatiivisen tulosyksikön johtamistehtävä. Tehtävissä vastataan sektorien valtakunnallisesta ja kansainvälisestä toiminnasta. Tehtäviin sisältyy vastuita mm. tiedonhankintaan ja rikospoliisiyhteistyön kansallisena keskus-

sena toimimiseen. Tehtävissä korostuu sekä juridinen osaaminen että operatiivinen toiminta ja siihen liittyvä kansainvälinen yhteistyö. Tehtävä on vaativa johtamistehtävä ja johdettavan yksikön koko vastaa pienimpiä poliisilaitoksia. Tämän vuoksi vaadittaisiin käytännössä osoitettu johtamistaitoa ja johtamiskokemusta. Paikallispoliisin rikosylitarkastajan tehtävä poikkeaa keskusrikospoliisin rikosylitarkastajan tehtävästä. Paikallispoliisin rikosylitarkastaja toimii oikeusyksikössä juridisissa asiantuntijatehtävissä, ei johtamistehtävissä.

Keskusrikospoliisin rikosylitarkastajan tehtävä edellyttää juridista asiantuntemusta ja harkintaa sekä poliisin operatiivisten menetelmien ja käytäntöjen tuntemusta, jonka vuoksi kelpoisuusvaatimuksina olisi joko oikeustieteellisen ylemmän korkeakoulututkinon lisäksi hankittu perehtyneisyys poliisitoimeen tai poliisin tutkintojärjestelmän suorittamisen lisäksi suoritettu ylempi korkeakoulututkinto tai uusi poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto, joka vastaa ylempää korkeakoulututkintoa.

7) keskusrikospoliisin laboratorionjohtajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä perehtyneisyys, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Keskusrikospoliisin laboratorionjohtajan tehtävä on osastopäällikkötasoinen tehtävä, jossa johdetaan viraston päällikön alaista tulosityksikköä eli Rikosteknistä laboratoriota. Laboratorio vastaa poliisihallinnolle ja suurelta osin myös muille lainvalvontaviranomaisille suoritetuista laboratoriotutkimuksista. Teknisen rikostutkinnan kautta saatava näytöllä on merkitystä sekä esitutkinnassa, syyteharkinnassa että tuomioistuinkäsittelyssä. Poliisihallituksen määräyksessä "Keskusrikospoliisin ja muiden poliisiyksiköiden välinen tehtäväjako sekä yhteistyö rikostorjunnassa" Rikosteknisen laboratorion tehtäviksi määrätään mm. seuraavat: 1) suorittaa, kehittää ja yhdenmuokaistaa teknistä rikostutkintoa, 2) kehittää, testata ja hyväksyä poliisin käyttöön otettavat teknisen rikostutkinnan menetelmät, laitteet, välineet ja tarvikkeet, 3) tekee tai teettää rikostorjunnan tarpeisiin tekniseen rikostutkintaan liittyvät laboratoriotutkimukset sekä muut teknisen rikostutkinnan toimialaan liittyvät tutkimukset, 4) tuottaa teknisen rikostutkinnan menetelmin saatavaa tietoa tilannekuva-analyyseihin, 5) vastaa sormenjälki-, DNA-, ääni-, käsiala- ja jalkineenjälkirekisterien sekä sarjoitustietokantojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä 6) vastaa tekniseen rikostutkintaan ja tuntomerkkirekisterin alarekistereihin liittyvien tietojärjestelmäprojektien ja -hankkeiden suunnittelusta ja johtamisesta. Tämän vuoksi edellytettäisiin tehtävän edellyttävää perehtyneisyyttä.

Muut kelpoisuusvaatimukset eli ylempi korkeakoulututkinto sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus vastaavat valtiohallinnon ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksia.

8) apulaispoliisipäällikön viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto tai poliisipäällystön tutkinto tai poliisipäällystön virkatutkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito, johtamiskokemus ja perehtyneisyys poliisitoimeen.

Apulaispoliisipäällikön tutkintoa koskevana kelpoisuusvaatimuksena olisi joko ylempi korkeakoulututkinto tai poliisipäällystön tutkinto tai poliisipäällystön virkatutkinto. Koska kyseessä on johtamistehtävä, muutettaisiin nykyisin edellytetty oi-

keustieteellinen tutkinto muotoon ylempi korkeakoulututkinto. Kelpoisuuden tehtävän toisi edelleen myös joko poliisipäällystön tutkinto tai poliisipäällystön virkatutkinto.

Poliisilaitosten organisaatio koostuu lupahallinnon, poliisitoiminnan ja hallinnon yksiköistä, joita johtavat apulaispoliisipäälliköt. Tehtävä on poliisitoiminnallinen ja sillä on edellä kuvattu yhteys operatiiviseen poliisitoimintaan. Tämän vuoksi tehtävässä vaadittaisiin perehtyneisyyttä poliisitoimeen.

Muut kelpoisuusvaatimukset eli tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus vastaavat valtiohallinnon ylimmän johdon kelpoisuusvaatimuksia.

9) poliisilakimiehen viran kelpoisuusvaatimuksena olisi muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus ja tehtävän sitä edellyttäessä käytännössä osoitettu johtamistaito.

Poliisilakimiehen tehtävässä vaaditaan juridista osaamista. Voimassa oleva tutkinto vaatimus ylemmästä oikeustieteellisestä korkeakoulututkinnosta muutettaisiin muotoon muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Paikallispoliisissa poliisilakimies toimii poliisilaitoksen oikeusyksikön esimiehenä ja vastaa yksikön toiminnasta. Poliisilakimies toimii muun muassa poliisilaitoksen juristien asioiden asiantuntijana, edustaa poliisilaitosta tuomioistuimissa ja vastaa poliisilaitoksen laillisuusvalvonnasta sekä sisäisen tarkastuksesta. Myös keskusrikospoliisissa on poliisilakimiehen virka. Kaikki poliisilakimiehen tehtävät eivät välttämättä ole kuitenkaan johtamistehtäviä. Tämän vuoksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa vaadittaisiin vain, jos tehtävä sitä edellyttää. Lisäksi kelpoisuusvaatimuksena olisi tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus.

10) rikostarkastajan sekä paikallispoliisin rikosylitarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys. Kelpoisuusvaatimukset vastaisivat nykyisiä kelpoisuusvaatimuksia.

11) suojelupoliisin ylitarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi tehtävän sitä edellyttäessä käytännössä osoitettu johtamistaito ja a) poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto tai poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto taikka b) korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys.

Suojelupoliisin hallinnollinen asema muuttui vuoden 2016 alusta lukien viraston siirtäessä Poliisihallituksen alaisuudesta suoraan sisäministeriön alaiseksi virastoksi. Suojelupoliisi on kuitenkin edelleen valtakunnallinen poliisiyksikkö ja sen operatiivinen henkilöstö koostuu poliisimiehistä.

Poliisin koulutus on erinomainen peruskoulutus suojelupoliisin eri tehtäviin. Suurin osa poliisimiesvirkoihin nimitettävistä on poliisin peruskoulutuksen suorittaneita henkilöitä. Suojelupoliisin eräissä ylitarkastajan, tarkastajan ja ylietsivän viroissa tarvitaan kuitenkin enemmän muusta korkeakoulututkinnosta kuin poliisiammatti-

korkeakoulun korkeakoulututkinnosta saatavaa osaamista. Tällöin viran tehtävien onnistunut hoitaminen edellyttää edellä mainitun korkeakoulututkinnon lisäksi tehtävän edellyttämää perehtyneisyyttä.

Suojelupoliisi on voimassa olevan asetuksen nojalla hyödyntänyt tätä ns. siviilikorkeakoulututkintojen muodostamaa kelpoisuusvaatimusta täyttäessään poliisimiesvirkoja. Suojelupoliisin toimintaympäristön muuttuessa nykytilaa vastaavat kelpoisuusvaatimukset ovat suojelupoliisin monipuolistuvien ja entistä vaativampien tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiä.

12) ylikomisarion, rikosylikomisarion viran kelpoisuusvaatimuksena olisi käytännössä osoitettu johtamistaito ja a) poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto, poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto b) poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi suoritettu korkeakoulututkinto tai korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen.

Ylikomisarion ja rikosylikomisarion virat ovat operatiivisia poliisimiesvirkoja ja virkojen kelpoisuusvaatimusten tulee painottua poliisikoulutuksen tuottamiin tutkintoihin. Kelpoisuusvaatimuksena olisi poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto, poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto taikka poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi suoritettu korkeakoulututkinto. Nykyisin vaadittava korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen korvattaisiin korkeakoulututkinnolla ja perehtyneisyydellä poliisitoimeen. Perehtyneisyys poliisitoimeen voitaisiin saavuttaa pääasiassa poliisia koskevissa tehtävissä, mutta haettavana olevan viran toimenkuvasta riippuen myös muuan alan työkokemuksella, esimerkiksi poliisitoimea lähellä olevien hallinnonalojen kuten syyttäjätöimen, tullin tai rajavartiolaitoksen tehtävissä.

Ylikomisarion ja rikosylikomisarion tehtäväkuvat ovat muuttuneet poliisilaitosten toimialueiden suurentuessa. Tehtävät ovat luonteeltaan esimiestehtävä, joiden voidaan katsoa vaativan käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

13) poliisitarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi a) poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto tai poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto taikka korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys. Kelpoisuusvaatimukset vastaisivat voimassaolevaa poliisin hallinnosta annetun asetuksen 16 §:n 1 momentin 17 kohtaa. Poliisitarkastajan tehtävät voivat vaihdella eri poliisiyksiköissä, minkä vuoksi kelpoisuusvaatimukset täyttäisi paitsi poliisitutkinnoilla niin myös korkeakoulututkinnolla ja tehtävän edellyttämällä perehtyneisyydellä. Poliisitarkastajan tehtävissä toimii muun muassa oikeustieteellisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä.

14) suojelupoliisin tarkastajan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi a) poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto, poliisipäällystön tutkinnon A-osan suorittaminen tai poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto taikka korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys. Perustelujen osalta viitataan kohdan 11 perusteluihin.

15) komisarion ja rikoskomisarion viran kelpoisuusvaatimuksena olisi a) poliisipäällystön tutkinto, poliisipäällystön virkatutkinto, poliisipäällystön tutkinnon A-osan suorittaminen, poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto b) poliisin perustutkinnon

tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi suoritettu korkeakoulututkinto taikka korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen.

Kelpoisuusvaatimuksena näihin virkoihin olisi edelleen poliisipäällystön tutkinto tai poliisipäällystön virkatutkinto tai poliisipäällystön tutkinnon A-osan suorittaminen.

Kyseessä on operatiivinen poliisimiesvirka, jonka hoidossa on syytä painottaa poliisikoulutuksen merkitystä. Virkaan voitaisiin myös nimittää hakija, joka on suorittanut poliisin ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tai poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi korkeakoulututkinnon. Nykyisin vaadittava korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen korvattaisiin korkeakoulututkinnolla ja perehtyneisyydellä poliisitoimeen. Perehtyneisyys poliisitoimeen voitaisiin saavuttaa pääasiassa poliisia koskevissa tehtävissä, mutta haettavana olevan viran toimenkuvasta riippuen myös muuan alan työkokemuksella, esikerkiksi poliisitoimea lähellä olevien hallinnonalojen kuten syyttäjätoimen, tullin tai rajavartiolaitoksen tehtävissä.

16) suojelupoliisin ylietsivän viran kelpoisuusvaatimuksena olisi a) poliisialipäällystön erikoistumisopintojen suorittaminen, poliisialipäällystötutkinto, poliisipäällystön tutkinnon A-osan suorittaminen tai poliisialipäällystön virkatutkinto taikka b) korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys. Perustelujen osalta viitataan kohdan 11 perusteluihin.

17) ylikonstaapelin ja rikosylikonstaapelin viran kelpoisuusvaatimuksena olisi a) poliisialipäällystön erikoistumisopintojen suorittaminen, poliisialipäällystötutkinto, poliisipäällystön tutkinnon A-osan suorittaminen, poliisialipäällystön virkatutkinto taikka b) poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi suoritettu korkeakoulututkinto taikka c) korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys poliisitoimeen.

Alipäällystötasoisten virkojen kelpoisuusvaatimuksiin lisättäisiin uuden poliisin koulutusrakennemuutoksen mukainen poliisialipäällystön erikoistumisopintojen suorittaminen. Ensimmäinen koulutus on alkanut lokakuussa 2015 ja päättyy loppuvuonna 2016. Toisen koulutuksen haku-aika on päättynyt tammikuussa 2016. Lisäksi kelpoisuusvaatimukseksi lisättäisiin aiempi alipäällystökoulutus, joka on nimeltään poliisialipäällystön virkatutkinto. Kyseessä ovat operatiiviset poliisimiesvirat, joiden hoidossa on syytä painottaa poliisikoulutuksen merkitystä. Virkoihin voitaisiin myös nimittää hakija, joka on suorittanut poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon lisäksi korkeakoulututkinnon. Nykyisin vaadittava korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen korvattaisiin korkeakoulututkinnolla ja perehtyneisyydellä poliisitoimeen. Perehtyneisyys poliisitoimeen voitaisiin saavuttaa pääasiassa poliisia koskevissa tehtävissä, mutta haettavana olevan viran toimenkuvasta riippuen myös muuan alan työkokemuksella, esikerkiksi poliisitoimea lähellä olevien hallinnonalojen kuten syyttäjätoimen, tullin tai rajavartiolaitoksen tehtävissä.

18) vanhemman rikoskonstaapelin, vanhemman konstaapelin ja etsivän viran kelpoisuusvaatimuksena olisi poliisin ammattikorkeakoulututkinto, poliisin perustutkinto tai poliisimiehistön virkatutkinto. Kelpoisuusvaatimukset vastaisivat nykyisiä kelpoisuusvaatimuksia, joissa painottuu poliisikoulutuksen merkitys operatiivisessa poliisimiesvirassa.

19) poliisilaitoksen ylivartijan ja vartijan viran kelpoisuusvaatimuksena olisi soveltuva turvallisuusalan koulutus.

Poliisilaitoksen ylivartijan ja vartijan virkaan ei ole tällä hetkellä säädetty kelpoisuusvaatimuksia muutoin kuin kielitaidon osalta. Näissä tehtävissä käytetään merkittävää julkista valtaa, ylivartijalla ja vartijalla on mm. kiinniotto-oikeus ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen, jonka vuoksi kelpoisuusvaatimusten säätäminen on aiheellista. Kelpoisuusvaatimuksena olisi soveltuva turvallisuusalan koulutus, tiettyä määriteltyä koulutusta tai tutkintoa ei vaadittaisi. Turvallisuusalan koulutusvaatimuksen täyttäisi esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulun järjestämä vartijakoulutus, poliisin perustutkintokoulutus, turvallisuusalan perustutkinto, vankeinhoidon perustutkinto tai muu soveltuva turvallisuusalan koulutus. Määritelmä pidettäisiin avoimena, koska koulutusten ja tutkintojen nimikkeet voivat muuttua ja tulevaisuudessa esimerkiksi vartijan tehtäviin voi olla oma soveltuva koulutus. Asetuksen voimaantullessa virkaan nimitetyn tai määräaikaisessa virkasuhteessa olevan ylivartijan tai vartijan ei tarvitsisi suorittaa vaadittavaa koulutusta tai tutkintoa. Kelpoisuusvaatimus koskisi vain uusia asetuksen voimaantulon jälkeen tehtäviä nimityksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 24 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa oleva opiskelija tai poliisin perustutkinnon opiskelija voidaan nimittää määräaikaiseen nuoremman konstaapelin virkasuhteeseen opintoihin kuuluvan harjoittelun ajaksi sekä harjoittelun jälkeen yhteensä enintään vuoden ajaksi. Poliisiammattikorkeakoulussa poliisialipäällystön erikoistumisopintoja suorittava opiskelija voidaan nimittää määräaikaiseen ylikonstaapelin, rikosylikonstaapelin tai ylietsivän virkasuhteeseen opintoihin kuuluvan harjoittelun ajaksi. Mainitussa pykälässä tarkoitettussa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa oleva opiskelija voidaan nimittää määräaikaiseen komisarion, rikoskomisarion tai tarkastajan virkasuhteeseen opintoihin kuuluvan harjoittelun ajaksi. Momentti säilyisi ennallaan.

Nykyisen 3 momentin mukaan poliisipäällystön tutkinnon lisäksi suoritettava soveltuva ylempi korkeakoulututkinto on sisäministeriön sekä Tampereen yliopiston ja Turun yliopiston välillä tehdyissä yhteistyösopimuksissa tarkoitettu hallintotieteiden tai valtiotieteiden maisterin tutkinto. Mainintaa näistä erillisistä tutkinnoista ei enää tarvittaisi. Poliisin tutkinnon lisäksi vaadittavaa korkeakoulututkintoa tai ylempää korkeakoulututkintoa ei enää yksilöitäisi kelpoisuusvaatimuksissa.

Virkojen täyttäminen ja virkavapauden myöntäminen sekä sivutoimet

17 §. Pykälän 1 momentin mukaan Poliisihallituksen poliisiylijohtajan, keskusrikospoliisin päällikön ja suojelupoliisin päällikön nimittää valtioneuvoston yleisistunto. Pykälän 2 momentin mukaan sisäministeriö nimittää poliisilaitoksen päällikön kuuluttuaan poliisiylijohtajaa. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska pykälässä mainittuihin virkoihin nimittämisestä säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

19 §. Pykälän mukaan Poliisihallitus, poliisilaitos, keskusrikospoliisi ja suojelupoliisi nimittää muut kuin 17 §:ssä tarkoitettut yksikkönsä virkamiehet sekä ottaa työsopimussuhteisen henkilökunnan. Koska 17 § ehdotetaan kumottavaksi, muutettaisiin pykälää siten, että viittaus 17 §:ään poistetaan. Poliisihallitus, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja poliisilaitos nimittäisi edelleen muut yksikkönsä virkamiehet kuin ne

virkamiehet, joiden nimittämisestä säädetään erikseen sekä ottaisi työsopimussuhteen henkilökunnan. Virkamiehillä, joiden nimittämisestä on säädetty erikseen tarkoitetaan edelleen Poliisihallituksen poliisiylijohtajaa, keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin päällikköä, jotka nimittää valtioneuvosto ja poliisilaitoksen päällikköä, jonka nimittää sisäministeriö kuultuaan poliisiylijohtajaa. Näihin virkoihin nimittämisestä säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

21 §. Pykälässä säädetään virkavapauden myöntämisestä virkamiehelle. Pykälän 2 momentissa viitataan kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään, jonka vuoksi viittauksen sijasta pykälän 2 momenttiin kirjoitettaisiin auki ne virat joita siinä edelleen tarkoitetaan. Pykälän asiasisältö säilyisi ennallaan.

22 §. Pykälän 2 momentissa säädetään virkaan nimittämisestä määräajaksi ja viitataan kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään. Edellä 21 §:sää mainituin perusteluin momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän asiasisältö säilyisi ennallaan.

23 §. Pykälän 1 momentissa säädetään sivutoimiluvan myöntämisestä ja viitataan kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään. Edellä 21 §:sää mainituin perusteluin momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän asiasisältö säilyisi ennallaan.

Erinäiset säännökset

26 §. Pykälän 2 momentissa säädetään virkamiehen irtisanomisesta ja viitataan kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään. Edellä 21 §:sää mainituin perusteluin 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän asiasisältö säilyisi ennallaan.

27 §. Pykälässä säädetään virkamiehelle annettavasta varoituksesta, lomauttamisesta ja virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi. Pykälässä viitataan kumottavaksi ehdotettuun 17 §:ään. Edellä 21 §:sää mainituin perusteluin 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän asiasisältö säilyisi ennallaan.

Siirtymäsäännökset

Asetuksen voimaan tullessa 16 §:ssä tarkoitettuun virkaan tai määräajaiseen virkasuhteeseen nimitettynä oleva säilyttäisi kelpoisuutensa siihen virkaan tai määräajaiseen virkasuhteeseen, johon hänet on nimitetty.

Asetuksen voimaan tullessa avoinna oleviksi ilmoitettuina olevat virat ja määräajaiset virkasuhteet täytettäisiin noudattaen asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtion virkamieslain 8 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvosto voi lisäksi erityisistä syistä antaa erivapauden valtioneuvoston asetuksella säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista.

Asetusmuutos on ollut poliisihallinnon virkojen kelpoisuustyöryhmän raporttiin sisältyvänä lausuntokierroksella ja siihen on tehty lausuntojen perusteella muutoksia.

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön tarkastustoimistossa.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.x201x.